

ЛИТВИНОВА С. Г. Индивидуально типологические особенности субъектов проектирования облачного ориентированной учебной среды.

В статье проанализированы индивидуально-типологические особенности учащихся и учителей как субъектов проектирования облачно ориентированной учебной среды (ООУС) общеобразовательного учебного заведения. Осуществлена классификация учащихся по учебному потенциалу (высокий, достаточный, средний, низкий учебный потенциал и выраженное позитивное поведение, низкий учебный потенциал и выраженное агрессивное поведение), возрастными особенностями, формами обучения, количеством учащихся, местом учебы, временем обучения, дидактическими целями и продолжительностью обучения. Как субъектов облачно ориентированной учебной среды была осуществлена классификация учителей по установке на использование таких нововведений как ООУС (демонстративно отрицательный тип, скрыто отрицательный, нейтральный, ситуативно положительный, стабильно положительный, инновационно положительный), по установке на взаимодействие (скрыто отрицательный, нейтрально равнодушный, функционально профессиональный, активно положительный), по педагогическим способностям (дидактические, перцептивные, организаторские, авторитарные, коммуникативные, педагогического воображения) и определены качества для эффективной педагогической работы.

Ключевые слова: облачные сервисы, облачно ориентированная, индивидуально-типологические особенности, учебная среда, классификация, проектирование, ООУС.

LYTVYNOVA S. G. Individual-typological features subject design cloud oriented educational learning environments.

The article analyzed individually-typological features of students and teachers as subjects cloud design oriented learning environment (COLE) general educational institution. Categorization of students on academic potential (high, adequate, average, low academic potential and expressed positive behavior, low academic potential and expression of aggressive behavior), age characteristics, types of training, number of students, a place of learning, training time, didactic purposes and duration of training . As subjects cloudy oriented learning environment was to classify teachers installation to use such innovations as COLE (pointedly negative type, hidden negative, neutral, positive situational stably positive, positive innovation), the installation on the interaction (hidden negative, neutral indifferent functionally professional, actively positive) on pedagogical abilities (didactic, perceptual, organizational, authoritarian, communicative, pedagogical imagination) and defined quality for effective teaching.

Keywords: cloud services, cloudy oriented, individually-typological features, learning environment, classification, design, COLE.

УДК 94(477)

**Опанасенко О. І.
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка**

**МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(НІМЕЦЬКОЇ) В СУЧАСНИХ УМОВАХ. ВИМОГИ ТА ПІДХОДИ**

Протягом 20 років відбувається невтомний діалог між двома країнами Україною та Німеччиною. Діалог, підтриманий широким економічним співробітництвом, гуманітарною допомогою та культурною співпрацею.

Наразі стає актуальним професійне володіння мовою партнера – німецькою. Питання про особливу методику вивчення та викладання німецької мови, як такої, що зможе забезпечити вільне спілкування в межах професійних та просвітницьких потреб, набуває значущості.

Ключові слова: Парламентарські дебати (*Parlamentarische Debatten*), діалогічне навчання (*Dialogisches Lernen*), розкриваюче навчання (*Entdeckendes Lernen*), цілісне навчання (*Ganzheitlichkeit*), орієнтація на дію (*Handlungsorientierung*), кооперативне (сумісне) навчання (*Kooperatives Lernen*), вивчення через навчання (*Lernendurch Lehren (LdL)*), орієнтація на самонавчання (*Lernorientierung*), активне слухання (*Aktives Zuhören*), “Спалах, або коло” (*Blitzlicht-Methode*), *Collective-Notebook (CNB)* – техніка колективного ноутбука.

Відновлення державної незалежності України й утворення об'єднаної Німеччини, встановлення між ними дипломатичних і партнерських відносин, поява в Україні низки інституцій, проведення сумісних наукових конференцій та семінарів зумовили необхідність нового підходу до методики викладання та вивчення іноземної мови загалом та німецької зокрема.

Відійшли радянські стандарти викладання іноземної мови, в яких пріоритетним було читання та переклад. На перший план вийшла потреба в отриманні комунікативних навичок. Переорієнтовані підходи до аспектів читання та перекладу. Писемний аспект зосереджений на навчанні написання наукових статей та коротких анотацій до прочитаного матеріалу.

З огляду на продиктовані сучасністю завдання, автор переконаний в необхідності аналізу західних методик оволодіння іноземною мовою, а саме німецькою. Академічна установа Гете-Інститут, що має філії у 92 країнах світу, доводить практично аксіому твердження про перевагу їх методики викладання німецької мови як іноземної. В підтвердження ефективності та результативності вивчення та оволодіння німецькою мовою, автор наводить дані соціологічного опитування “Євробарометру”: серед 55 мільйонів, що проживають в країнах Євросоюзу, 14 мільйонів розмовляють німецькою [1].

Слід зазначити професіоналізм та вимушену диференціацію методичних підходів у вивченні німецької мови. Відтак, розрізняють методику вивчення німецької мови, як іноземної та методику вивчення німецької мови, як другої мови. Першу поміж двох застосовують до респондентів, що вивчають мову з метою навчання або працевлаштування в Німеччині чи німецькомовному регіоні. Другу – для щоденного використання протягом життя, або довгострокового терміну. Ця методика поширена поміж емігрантів та біженців.

В нашому випадку мова піде про методику вивчення німецької мови як іноземної. Автор статті пропонує проаналізувати та адаптувати запропоновану методику. Предметом аналізу є методика вивчення німецької мови “DaF” – німецька мова як іноземна. На думку автора, стаття повинна мати не лише теоретично-аналітичний характер, а ще й практичне

застосування та можливість використання певного аналізу під час викладання німецької мови в групах на немовних факультетах, але таких, що навчаються в рамках експерименту “Вивчення іноземної мови для використання в професійно-орієнтовній площині” [2].

Відповідно, в рамках методики викладання іноземної мови слід дослідити різні форми занять, техніки їх проведення, соціальні групи та супроводжуючі технічні засоби (медіа ресурси) [3]. Отже, розберемо можливі форми проведення занять: діалогічне навчання (Dialogisches Lernen), розкриваюче навчання (Entdeckendes Lernen), цілісне навчання (Ganzheitlichkeit), орієнтація на дію (Handlungsorientierung), кооперативне (сумісне) навчання (Kooperatives Lernen), вивчення через навчання (Lernendurch Lehren (LdL)), орієнтація на самонавчання (Lernorientierung), орієнтація на процес (мовлення) (Prozessorientierung), самовизначене навчання (Selbstbestimmtes Lernen), самоорганізоване навчання (Selbstorganisiertes Lernen), самотійна діяльність (Selbsttätigkeit).

Аналіз показав, що майже всі форми мають дидактично-педагогічний характер, спрямовані на оволодіння розмовними навичками та покращення комунікативних. Різняться вони “дійовими особами” та “виконавцями” в “театрі” оволодіння мовою. Цікава форма “цілісне навчання” (Ganzheitlichkeit), спрямована на навчання за допомогою “...голови, серця й руки”, так зване “елементарне навчання”. Раціональною в рамках навчання наших студентів є остання форма – самотійна діяльність (Selbsttätigkeit), що дає змогу мотивувати студента на отримання додаткових знань та навичок, таким чином заохочуючи до більш широкого використання мовного ресурсу та збільшення лексичного – граматичного арсеналу.

Поміж вищезазначених форм, на думку автора, найбільш сприйнятливими та адаптованими в нашому студентському середовищі можуть бути такі форми як: діалогічне навчання (Dialogisches Lernen), розкриваюче навчання (Entdeckendes Lernen), кооперативне (сумісне) навчання (Kooperatives Lernen), вивчення через навчання (Lernendurch Lehren (LdL)) та самотійна діяльність (Selbsttätigkeit) [4]. Ці форми матимуть своє практичне застосування під час обговорень заданої проблематики з максимальною участю “дійових осіб”. Роль викладача на заняттях таких форм зводиться до керування та направлення. Формат, зміст та наповнення забезпечується повністю студентами, мотивація яких зумовлена самотійністю та можливістю творчого підходу.

Розглянемо техніки проведення занять. За даними Європейського мовного реферату існує близько 50 технік [5], які допомагають втілити форми та принципи методики в реальність. В рамках статті автор назве найбільш цікаві (на його думку) та такі, що можуть мати широке визнання серед викладачів. Отже, до аналізу запропоновані методики, що направлені

насамперед на оволодіння іноземною мовою як комунікативним інструментом.

Активне слухання (Aktives Zuhören) – техніка, що допомагає емоційно переживати разом з учасником діалогу, а саме, перепитуючи його та виражаючи своє ставлення до сказаного. Емоційні переживання, вкладені в активне слухання допоможуть кращому запам'ятовуванню лексичних одиниць та синтаксичних конструкцій [6]. Переваги цього методу в багаторазовому повторенні лексичного матеріалу. Недоліки – мінімальна творчість студентів.

“Спалах”, або “коло” (Blitzlicht-Methode) – метод, що допомагає покращити комунікативні навички в навчальних групах та спонукає до миттєвої розмовної акції без особливої підготовки. Можлива участь в акції як на початку, так і в кінці [7]. Кожний учасник виражає свою думку щодо поставленого запитання (напр.: Що подобається мені до цього моменту) в короткій формі (від одного до двох речень). Під час відповіді вживається “Я”-повідомлення (напр.: Я знаходжу доцільним, корисним обговорення теорії), яке допомагає тримати аудиторію в стані активності. Цей метод має певні переваги та недоліки. Серед переваг слід зазначити формування навички миттєвого реагування на дії, що відбуваються та формування власної думки, оцінки щодо заданої тематики заняття. Серед недоліків – неможливість ґрунтовного обмірковування з залученням кращих лексично-граматичних та синтаксичних конструкцій. Вимога швидкого реагування виключає довгі розмірковування.

Collective-Notebook (CNB) – техніка колективного ноутбука, відома як креативна техніка, винайдена Чарлесом Х. Кларком (Charles Hutchison Clark) [8]. Цей метод не передбачає одночасне перебування учасників акції-заняття в одному місці. Суть полягає в тому, що кожен з учасників отримує доручення в письмовій формі “подати” свої думки та ідеї стосовно поставленої проблематики на визначений термін (частіше від двох до чотирьох тижнів). Для цього використовується блокнот, що на перших сторінках має описання змісту проблематики. Учасники повинні мати блокнот завжди при собі, щоб записувати туди ідеї, що спонтанно спали на думку. Ця методика спрямована на підвищення креативності під час підготовки до заняття та вирішення поставленої проблеми. Автор методу вважає, що через невимушені обставини вірогідність виникнення нових ідей та врешті-решт осяяння збільшується в рази. Цей метод має фазну структуру: підготовча фаза, фаза проведення та фаза підведення підсумків. Перша фаза передбачає формулювання проблеми, вибір учасників та підготовка блокнотів. До другої фази включено нотатки у підготовлених блокнотах, спонтанні занесення ідей, щоденні внесення, висновки. Нарешті остання фаза вміщує в себе порівняння висновків, перегляд нотаток,

розробка базових пропозицій щодо вирішення проблеми, напрацювання колективної концепції під час загального засідання групи. Оцінюючи метод, слід назвати переваги та недоліки, в яких автор мав можливість переконатися на практиці. Серед найважливіших переваг назовемо повну незалежність думок членів команди, не впливання на формування думки та концепції в ході підготовки, взаємного доповнення та збагачення загальної теми окремими ідеями. Недолік лише один – метод не може працювати саме в цей час, а вимагає тривалої підготовки. Проте названих переваг цілком достатньо, щоб практикувати цей метод. Як результат слід очікувати креативний підхід до формування власної інтерпретації теми та самостійність під час вирішення поставленого завдання, що є необхідними складовими мотивації для вивчення іноземної мови.

В сучасних умовах слід звернути увагу на методи, що не лише сприяють вивченню мови як такої, а й зацікавляють форматом тематики заняття. Тому наступний метод, що автор запровадить на практиці є метод Парламентарських дебатів (Parlamentarisches Debattieren / Model United Nations / Parlamentssimulation) [9].

Модель методу запозичена з формату Британського парламентського стилю (British Parliamentary Style (BPS)). В Німеччині він набув розповсюдження як відкриті Парламентські дебати (Offenen Parlamentarischen Debatte). Завдяки цьому методу заняття з іноземної мови перетворюється з одноманітного вивчення граматично-лексичного матеріалу на захоплююче дійство зі слухачами курсу у головних ролях, де мова є інструментом ведення цікавого діалогу. “Дебати” вимагають 8 учасників, поділених на чотири команди – дві з яких фракції уряду, дві інші – опозиційні. Час підготовки – 15 хвилин, що значно відрізняє цей метод від попереднього, де учасники мають значний час для підготовки. Щоб адаптувати цей метод до наших реалій (рівень володіння іноземною мовою в Європі відповідно вищий), слід надати можливість під час підготовки використовувати різні джерела – інтернет, словники тощо. Все відбувається, як в справжньому Кабінеті Міністрів, з головуючим – прем’єр-міністром. Для кращої візуалізації та наочності слід підготувати імпровізовану залу Кабміну, що підвищить візуалізацію. Решта учасників можуть брати участь в обговоренні, використовуючи метод “активного слухання”. Тема для дебатів може бути обрана відповідно до професійних інтересів групи. Ролі та завдання мають бути чітко розподілені. Серед переваг цього методу, на думку автора, формування вміння миттєвого реагування на запитання, набуття навичок висловлювання своєї громадської позиції на іноземній мові, практичні навички відстоювання власної думки. Серед недоліків, слід зауважити, неможливість миттєвої коректури мовних помилок.

Karussellgespräch (Kugellager) – метод, який на думку автора варто застосувати в рамках курсу вивчення іноземної мови як професійно-орієнтованої [10]. Цей метод відомий під різними назвами, але мета його єдина – усний обмін інформацією на задану тему в обмежений час. В основі цього методу лежить комунікативний тренінг Хайнца Клипперта (Heinz Klippert, 1995 р.). Ціль методики полягає у тренуванні усного мовлення з випадковим співрозмовником. Швидка зміна партнера в діалозі дає можливість задіяти всіх учасників в короткий термін. Особливість методу полягає в розташуванні учасників: утворюються 2 кола – внутрішнє та зовнішнє. Учасники розташовуються один навпроти одного з подальшим пересуванням по колу (зміна співрозмовника). За допомогою частотої зміни співучасника розмовної пари переборюється бар'єр мовного порогу і досягається основна мета – активна участь в дискусії. Предметом повідомлення можуть бути вузькі теми, що не передбачають довгої полеміки. Роль модератора – керівника в методі так званої “каруселі” провідна: він задає формат теми діалогу, займається підготовкою запитань по темі, ділить учасників, формує кола (зовнішній та внутрішній, враховуючи особливості учасників) та, власне, є керівником дійства. З практики стає зрозумілим, що цей метод є ефективним на короткий час – від 4 до 5 фаз постанови запитань та відповідей на них є цілком можливим. При “затягуванні” на більш тривалий час можлива втрата концентрації уваги учасників. Певним недоліком є неконтрольоване підвищення рівня шуму в колі, що також призведе до зниження уваги. Проте одночасне опитування та засвоєння теми всіма учасниками семінару навряд чи “дасть” інша методика ніж, згадана нами, “карусель”.

На вибір методики, безперечно, впливає аудиторія, яку можна поділити за кількісними та якісними ознаками, метою, що має бути досягнута. Відповідно до цього застосовуються різні за соціальними формами види роботи: індивідуальна, партнерська, групова, аудиторна, та робота у великих групах, що вимагають модератора [11]. Для практики вищеназваних методик слід вважати присутність групи, аудиторії чи великої групи – необхідною складовою. Зазначені методики націлені на впровадження в групах від 5 до 15 слухачів.

Слід зазначити, що важливим методичним інструментом є застосування технічних засобів навчання та наочностей [12]. Вибору останніх слід приділяти важливу роль, адже їх вдале застосування підвищить коефіцієнт продуктивності отримання знань. Методи, що були запропоновані автором, вимагають попередньої підготовки та оздоблення уроку. Наразі до цієї підготовки також можна долучити учасників (студентів). Тут можливі різні засоби від традиційних дошок та плакатів до сучасних комп'ютерних презентацій. Слід приділити також увагу підготовці робочих

листівок із занесеним до них новими лексичними одиницями та завданнями до теми уроку, проекту тощо. Ці засоби мають безперечні переваги – попередня підготовка матеріалів викладачем виключає спонтанність та зумовлює контрольованість навчального процесу. Серед сучасних засобів, що не вимагають значних фінансових витрат може бути “настінний блокнот”, що буде відображати динаміку роботи групи, напрацьовані ідеї та в кінці підбивати підсумки. Його перевага в доступності та креативності (формат його реалізації можуть запропонувати самі студенти). Недолік – у відсутності можливості контролю за процесом зародження спонтанних ідей. Сучасні презентації типу Power Point вимагатимуть попередньої ґрунтовної підготовки, що з одного боку є перевагою, а з іншого недоліком, бо виключають можливість використання фактору миттєвості, що є рушійною силою та гарною мотивацією.

Отже, попередній аналіз та дослідження названих методик підтверджує припущення автора статті про зміни в методиці викладення іноземної мови та переорієнтування з набуття навичок письма на говоріння. Основна мета в вивченні іноземної мови в умовах сучасності може бути досягнута за рахунок використання сучасних методик, що здатні моделювати комунікативну поведінку та мотивувати до комунікації як такої [13]. Проте не слід понижувати значення навичок письма та читання, адже саме вони доповняють та завершують процес вивчення мови.

Використана література:

1. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/de/00191b53ff/Eurobarometer.html?>
2. Didaktische Konzepte im Umfeld der Sprachenpolitik am Ende des 20. Jahrhunderts. In Hermann Funk & Gerhard Neuner. (Hrsg.). (1996), Verstehen und Verständigung in Europa (S. 182-192). Berlin: Cornelsen.
3. <https://www.goethe.de/de/spr/unt/kum/ber.html>
4. http://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Unterrichtsmethoden
5. Там само, див. №4
6. http://de.wikipedia.org/wiki/Aktives_Zuh%C3%B6ren
7. <http://de.wikipedia.org/wiki/Blitzlicht-Methode>
8. <http://de.wikipedia.org/wiki/Collective-Notebook>
9. http://de.wikipedia.org/wiki/British_Parliamentary_Style
10. <http://de.wikipedia.org/wiki/Karussellgespr%C3%A4ch>
11. <http://de.wikipedia.org/wiki/Einzelarbeit>
12. <http://de.wikipedia.org/wiki/E-Learning>
13. http://de.wikipedia.org/wiki/Deutsch_als_Fremdsprache
14. <http://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-05-2/beitrag/gueler1.htm>

ОПАНАСЕНКО Е. И. Методика изучения иностранного языка (немецкого) в современных условиях. Требования и подходы.

На протяжении 20 лет ведется неутомимый диалог между двумя странами Украиной и Германией. Диалог, подкрепленный широким экономическим и культурным сотрудничеством, гуманитарной помощью.

Сразу жє становиться актуальним професіональне владеніє язиком партнера – немецким. Вопрос об особой методике изучения и преподавания немецкого языка, как такового, который сможет обеспечить свободное общение в рамках профессиональных и просветительских потребностей, становится важным.

Ключевые слова: Парламентские дебаты (Parlamentarische Debatten), диалогическое обучение (Dialogisches Lernen), раскрывающее еобучение (Entdeckendes Lernen), целостноеобучение (Ganzheitlichkeit), ориентация на действие (Handlungsorientierung), кооперативное (совместное) обучение (Kooperatives Lernen), обучение через обучение (Lernendurch Lehren (LdL)), ориентация на самообучение (Lernorientierung), активное слушанье (Aktives Zuhören), “Вспышка, или круг” (Blitzlicht-Methode), Collective-Notebook (CNB) – техника коллективного ноутбука.

OPANASENKO O. I. Modern Foreign Language (German) Learning Methods.

The continuous dialogue between Ukraine and Germany, supported by wide economic cooperation, humanitarian assistance and cultural heritage, has been going on for 20 years.

The proficiency in German as a partner's language has become topical. It turns to be more important to organize a fundamental knowledge concerning the peculiarities of learning and teaching methods of German that may guarantee better understanding in terms of professional and educational needs.

Keywords: parliamentary debate (Parlamentarische Debatten), dialogic learning (Dialogisches Lernen), discovery learning (Entdeckendes Lernen), holistic learning (Ganzheitlichkeit), activity-oriented learning (Handlungsorientierung), cooperative learning (Kooperatives Lernen), learning through learning (Lernendurch Lehren (LdL)), self-cultivated learning (Lernorientierung), active listening (Aktives Zuhören), “Flash-Method” (Blitzlicht-Methode), Collective-Notebook technique.

УДК 378.091.8:316.722

Орехова І. І.

Державний університет телекомунікацій

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ЖИТТЯ В УМОВАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

У статті висвітлено питання щодо підготовки студентської молоді до життя в умовах глобалізації. Акцентовано увагу на цивілізаційному підході в контексті релігії як етнокультурної константи. Проаналізовано міграційні процеси, інтенсивність яких призвела до формування нових етноконфесійних спільнот всередині різних держав, зокрема, в Європі. Вказано важливість ідентифікації студентства до конкретної цивілізації, етносу як бази для усвідомлення молоддю своєї значущості у процесах, що відбуваються в суспільстві.

Ключові слова: глобалізація, цивілізаційний підхід, політичні процеси, ідеологія, конфесійна орієнтація, релігійна політика, інформаційна компетентність.

Цивілізаційний підхід у вивченні державно-конфесійних відносин було сформовано на стику соціологічних та політологічних досліджень ролі релігії в суспільстві. Про те, що релігія має властивості культурного і